

Tėvas Gorjio

Sukrečiantis
garsiausio
Prancūzijos
rašytojo
šedevras

HONORÉ DE BALZAC

HONORÉ DE BALZAC

Tėvas Gorijo

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė
VINCAS BAZILEVIČIUS IR
DOMINYKAS URBAS

*Didžiajam ir šlovingajam Žofrua Sent-Ilerui,
reikšdamas susižavėjimą jo veikalais ir genijumi, –*

de Balzakas

Ponia Vokė, mergautine pavarde de Konflan, apysenė moteris, jau keturiasdešimt metų Paryžiuje laiko miestiečių pensiją Nev Sent Ženevjevės gatvėje, tarp Lotynų kvartalo ir Sen Marso priemiesčio^{*}. Į pensiją, žmonių vadinamą „Vokė namais“, priimami gyventi vyrai ir moterys, jaunuoliai ir seniai, ir vis dėlto dar niekad piktos kalbos nepuolė šios garbingos įstaigos papročių. Bet jau trisdešimt metų jame nebuvo pasirodžiusi nė viena jauna mergina, ir jei kada čia apsigyvendavo koks jaunuolis, tai tik dėl to, kad tėvai įstengdavo jam teikti vien menką pašalpą. Tačiau 1819 metais, prasidedant šiai dramai, tenai buvo viena neturtinga jauna mergina. Nors ir kaip žodis „drama“ yra nuvalkiotas netikusios, netaisyklingos vartosenos, didžiai išplitusios šiais sielvartingosios literatūros laikais, jį būtinai reikia čia pavartoti: ne todėl, kad ši istorija būtų tikrąja žodžio prasme dramatiška, bet kad, baigus ją skaityti, galbūt nuriedės viena kita ašara *intra muros et extra*^{**}. Bet ar ji bus suprantama kitur, ne Paryžiuje? Galima abejoti. Šios istorijos savotiškumai su daugybe vietinių smulkmenų ir atspalvių gali būti tinkamai įvertinti vien tarp Monmartro kalvų

^{*} Žr. komentarus knygos pabaigoje.

^{**} Mieste ir už jo ribų (*lot.*).

ir Monružo aukštumų, tame garsiam slėnyje, kur glaistas, rodos, tuoj nukris žemyn ir kur gatvių grioveliuose juoduoja dumblas; slėnyje, kupiname tikrų skausmų ir dažnai netikrų džiaugsmų, ir taip baisiai nerimastingame, jog tik kažin kokios nepaprastybės gali čia padaryti bent kiek ilgiau trunkantį įspūdį. Tačiau sutinki ir čia kartais tokių skausmų, kurie, sutelkę savyje ydas ir dorybes, tampa didingi ir iškilnūs. Į juos pažvelgus, egoizmas, savinauda aptyla ir virsta užuojauta. Bet įspūdis, kurį čia patiri, yra kaip sultingas vaisius, ūmai prarytas. Jei civilizacijos triumfo vežimas, panašus į Džagernato stabo vežimą, valandėlę turi sugaišti kelyje užvažiuavęs ant sunkiau sugniuždomos širdies, kuri neleidžia ratui suktis, tai jis bematant ją sutraiško ir tęsia toliau savo pergalingą žygį. Taip padarysite ir jūs, kurie laikote šią knygą savo baltose rankose, jūs, kurie sėdate į minkštus krėslus sakydami: „Galbūt ji man pramogą suteiks.“ Perskaitytę apie slaptąsias tėvo Gorijo nelaimes, jūs skaniai pietausite, dėl savo nejautrumo priekaištaudami autoriui, laikydami jį nenuosaikiu, kaltindami polinkiu į poeziją. Tad žinokite: ši drama nėra nei prasimanymas, nei romanas. *All is true*^{*}, ji yra tokia tikra, jog kiekvienas gali atpažinti jos pradmenis savyje, galbūt savo paties širdyje.

Namai, kuriuose laikomas miestiečių pensionas, priklauso poniai Vokė. Jie yra Nev Sent Ženevjevės gatvės gale, toje vietoje, kur žemės paviršius leidžiasi į Arbaletto gatvę tokiu staugiu ir stačiu skardžiu, jog arkliais čia retai kas tevažiuoja tiek

^{*}Viskas tiesa (*angl.*).

prieš kalnā, tiek ī pakalnē. Ši aplinkybē teikia palankias sāl-gas tylai, viešpataujančiai tose gatvēse, īsispraudusiose tarp Val de Graso ir Panteono kupolū, dviejū didingū pastatū, kurie keičia atmosferos savybes, skleisdami joje gelsvus atspalvius, temdydami viskā rūščiais savo bokštū atšēšēliais. Ten gatviū grindinys sausas, grioveliuose nēra nei dumblo, nei vandens, pamūriais želia žolē. Ir nerūpestingiausią žmogū čia pagauna liūdesys, kaip ir visus praeivius, vėžimo bildesys čia jau svarbus įvykis, namai čia niūrūs, mūrai primena kalėjimą. Užklydęs paryžietis ten išvysta vien miestiečių pensionus arba įstaigas, vargā arba nuobodulį, merdinčią senatvę ir dirbti pasmerktā džiūgaujančią jaunystę. Nēra Paryžiaus dalies, kuri būtų krau-pesnē ir, pasakytume, nežinomesnē. Ypač Nev Sent Ženev-jevos gatvė yra tarsi žalvario rēmai, vieninteliai tinkami šiam pasakojimui, kurio skaitytojui deramai nuteikti niekada nebus per daug nei tamsiū spalvū, nei slogiū minčių; taip žingsnis po žingsnio merkiassi dienos šviesa ir šiurkštēja pratisas vadovo balsas, kai keliauninkas žengia gilyn ī katakombas. Koks tiks-lus palyginimas! Kas nuspręs, ką baisiau matyti: ar išsekusias širdis, ar tuščias kaukoles?

Pensio no namai stovi fasadu ī sodelį, o galu – ī Nev Sent Že-nevjevos gatvę, iš kurios matote jų skersinį pjūvį. Išilgai fasado, tarp namū ir sodelio, – sieksnio platumo grindinys su griove-liu, už jo – smėliu pabarstyta alėja, o jos pakraščiais – jeroni-mai, oleandrai ir granatmedžiai dideliuose baltuose ir mėly-nuose fajanso vazonuose. Į tą alėją veda varteliai, viršum kurių yra iškaba su įrašu: VOKĖ NAMAI, o po juo: MIESTIEČIŲ

PENSIONAS ABIEM LYTIMS IR KITIEMS. Dieną pro grotinius vartelius, prie kurių kabo trankus skambalas, grįsto keliuko gale, ant mūro priešais gatvę matyti skliautas, pieštas vieno šio kvartalo dailininko, – žalio marmuro imitacija. Šio piešinio tariamajame įdubime stovi statula, vaizduojanti Amūrą. Stebėdami nusilupinęsiją jos dažų dangą, simbolių mėgėjai joje būtų galėję įžiūrėti simbolį paryžietiškos meilės, kuri gydoma vos už kelių žingsnių nuo šios vietos. Pusiau išdilęs įrašas papėdėje primena tuos laikus, kuriais atsirado ši puošmena, bylojanti apie entuziastingą Voltero sutikimą Paryžiuje 1777 metais.

*Godoki ji, žmogau brangus, –
Jis mokytojas buvo tau ir bus.*

Kai ateina vakaras, grotiniai varteliai pakeičiami aklinais. Sodelis, platumo sulig fasado ilgiu, gludo tarp tvoros nuo gatvės ir gretimo namo sienos, kurią ištisai dengia vijoklių skraistė, traukianti praeivių akis neįprastu Paryžiuje vaizdینگumu. Išilgai šių mūrų išsirikiavusios eilės vaismedžių ir vynuogienojų, kurių nupiepę ir apdulkėję vaisiai yra kasmetinių ponios Vokė būgštavimų, nuolatinių pasikalbėjimų su savo gyventojais objektas. Pagal vieną ir kitą mūrą eina siaura alėja, vedanti į liepų paunksnį. Ponia Vokė, nors jos mergautinė pavardė de Konflan, žodį „liepa“ užsispyrusi taria tarmiškai, visai nekreipdama dėmesio į savo gyventojų gramatinę pasitabas. Tarp dviejų šoninių alėjų yra ketvirtinė artišokų lysvė,

iš šalių juosiamą į kuodelius panašių vaismedžių, o pakraščiais apsodinta rūgštytėmis, salotomis ir petražolėmis. Liepų paunksnyje yra įkastas žemėn apvalus žaliai dažytas stalas su kėdėmis aplinkui. Kaitriomis vidurvasario dienomis, kai būna taip karšta, jog kiaušinį galima išperinti, pensiono gyventojai, kuriems kišenė leidžia išgerti kavos, ateina čia ja pasimėgauti. Fasadas, keturių aukštų, su mansardomis, išmūrytas iš smiltainio ir nudažytas ta geltona spalva, kuri bjauroja beveik visus Paryžiaus namus. Kiekviename namo aukšte yra po penkis langus mažais stiklais, su užuolaidomis, taip nevienodai sukabintomis, kad visos jų linijos tarpusavy pjaunasi. Namo gale – po du langus, kurie apatiniam aukšte papuošti metalinėmis pynutėmis. Kitapus namo yra kiemas kokių dvidešimties pėdų platumo, jame gražiai sugyvena kiaulės, vištos ir triušiai ir jo gilumoje riogso pastogė malkoms sukrauti. Tarp jos ir virtuvės lango – maisto sandėliukas, po kuriuo grioveliu teka virtuvės pamazgos. Iš šio kiemo į Nev Sent Ženevjevos gatvę yra siauros durys, pro kurias virėja meta visokias namų šiukšles, gausiai nuliedama tas atmatas vandeniu, kad nekiltų ligos.

Pirmajame namų aukšte, skirtame pensionui, yra salonas su dviem langais į gatvę, į kurį einama pro stiklines duris, šalia jo valgomasis, nuo virtuvės atskirtas priemene, kurioje yra laiptai, mediniai, lentelėmis iškloti, dažyti ir nudilę. Kas gali teikti liūdnesnį vaizdą nei šis salonas, apstatytas foteliais ir kėdėmis su ašutiniais apmušalais, išmargintais pakaitomis dulsvais ir blizgiais dryžiais. Viduryje stovi apskritas stalas su marmuriniu viršum, papuoštas dabar jau visur matomu balto

porceliano padėklu su pusiau išdilusiom auksinėm gijom. Šio kambario grindys – paprastų lentų, o sienos ligi krūtinės aukštumo išmuštos paneliais. Aukščiau jos išlipintos blizgiais apmušalais, vaizduojančiais svarbesnias *Telemacho* scenas, kurių klasikiniai personažai spalvoti. Paveikslas tarp virbutojų langų pensiono gyventojams rodo puotą, kurią Kalipsė iškėlė Odisėjo sūnui. Jau keturiasdešimt metų ši scena kelia juokus jaunesniesiems pensiono gyventojams, kurie jaučiasi pranašesni, kai niekina pietus, kuriuos valgyti juos pasmerkė skurdas. Akmeninis židiny, kurio visada švarus ugniakuras rodo, kad ugnis čia užkuriam tik ypatingomis progomis, yra papuoštas dviem vazomis, pilnomis dirbtinių gėlių, jau išblukusių ir apdulkėjusių, o tarp jų stovi klaikaus skonio laikrodys iš melsvo marmuro.

Šis salonas turi savotišką kvapą, kuriam kalboje trūksta pavadinimo ir kurį reikėtų pavadinti *pensiono kvapu*. Salonas smirdi puvėsiais, plėkais, gyžalais, jis dvelkia šalčiu, drėgme, kuri smelkiasi į drabužius, jis atsiduoda kambariu, kuriame ką tik pietauta; jis trenkia šeimynine, viraline, prieglauda. Gal būtų galima tą dvoką aprašyti, jei surastume būdą nusakyti toms šleikščioms sudedamosioms dalelėms, kurias čia skleisdžia pensiono gyventojų – jaunų ar senų – kvapas, kataringas ir kiekvieno savitas. Ir vis dėlto nors šis kambarys taip baisiai atgrasus, jis atrodytų dailus ir kvapnus kaip buduaras, jei palygintumėt jį su gretimu valgomuoju.

Valgomasis, visas išmuštas paneliais, kitados buvo išdažytas jau dabar nebesuvokiama spalva, kuri sudaro foną nešvarumų

klodams, išsiraizgiusiems keistomis figūromis. Pasieniais – gličios indaujos, kuriose sustatytos pajuodavusios ropinės nudaužytais kaklais, metaliniai servetėlių žiedai, rietuvės Turnė darbo storų porceliano lėkščių su mėlynais krašteliais. Viename kampe stovi spintelė su numeruotomis lentynėlėmis, kuriose kiekvienas valgytojas pasideda dėmėtas arba vynu sulaistytas servetėles. Čia galima pamatyti senų baldų, niekaip nesulaužomų, iš visur jau išmestų, bet surinktų šioje vietoje, kaip kad surenkamos civilizacijos atmatos nepagydomųjų ligoninėje. Čia jūs pamatysite ir barometrą su kapucinu, kuris pasirodo, kai lyja, ir valgyti atgrasančių šlykščiausių graviūrų, aptaisytų juodmedžio rėmais su paaukuotais ruoželiais, ir sieninį laikrodį, dengtą vėžlio kiautu su vario inkrustacijomis, ir žalią krosnį, ir Argano lempas, kuriose dulkės sumišusios su alyva, ir ilgą stalą, užtiestą klijuote, tokia nešvaria, jog išdaigininkas svečias gali joje pirštu kaip stiliumi įrašyti savo pavardę, ir sužalotas kėdes, ir pasigailėjimo vertas plaušines kojašluostas, kurios visur mėtosi ir niekad nedingsta, ir prastučius skylėtus šildytuvus išklibusiais vyriais ir suanglėjusiomis rankenėlėmis. Jei norėtume aprašyti, kokie seni, sueižėję, supuvę, išklerę, sutrūniję, aplūžę, suluošę, išklibę buvo šie baldai, per daug ištęstume šį pasakojimą, ir žmonės, pratę skubėti, to nedovanotų. Raudonos grindys gruoblėtos nuo amžino trypimo ir perdažinėjimo. Trumpai tariant, čia karaliauja skurdas be jokios poezijos, skurdas šykštus, sutelktas, nuskaręs. Jei čia dar nėra purvo, tai jau yra dėmių: jei dar nėra skylių, nei skarmalų, tai netrukus viskas virs trūnėsiais.

Šis kambarys suspindi visu savo grožiu apie septintą valandą ryto, kai ponios Vokė katinas pirma jos įžengia į vidų, šoka ant indaujos, uosto pieną, supilstytą bent keliuose dubenėliuose, uždangstytuose lėkštėmis, ir pradeda savo rytinį *murku murku*. Tuoj pasirodo našlė su tiulio kyku, iš po kurio kyšo blogai sutvarkytų dirbtinių plaukų sruoga; eidama ji velka nuklaipytas šlepetes. Jos pasenęs, aptukęs veidas su styrančia lyg papūgos snapas nosimi, jos mažos, putlios rankos, įmitęs it bažnyčios žiurkės kūnas, pernelyg pilna, liulanti krūtinė – visa tai labai pritinka prie šito kambario, kuriam iš sienų sunkiasi vargas, kuriame glūdi išnaudojimas ir kurio šiltai pašvinkusiu oru ponia Vokė alsuoja be jokio pasibaurėjimo. Jos veidas šaltas it pirmoji rudens šalna, jos apsiraukšlėjusios akys su daugybe išraiškos niuansų – nuo šokėjos prisiverstinio šypsno ligi palūkininko gaižaus susiraukimo – pagaliau visa jos būtybė puikiai apibūdina jos pensioną, lygiai kaip pensionas išreiškia jos būtybę. Nėra kalėjimo be prižiūrėtojo, nė įsivaizduoti negalima vieno be antro. Šios moterėlės blykšvas tuklumas yra šio gyvenimo padarinys, kaip kad šiltinė yra ligoninės tvaiko išdava. Jos megztas vilnonis apatinis, kyšas iš po sijono, kuris persiūtas iš seno palaidinio ir kuriam vata lenda lauk pro išdružusios medžiagos kiaurymes, akivaizdžiai atspindi saloną, valgomąjį, sodelį, leidžia spėti apie virtuvę ir apie pensiono gyventojus. Kai ponia Vokė čia, pensiono vaizdas visas. Būdama apie penkiasdešimties metų, ponia Vokė panaši į visas *moteris, iškentėjusias daug nelaimių*. Jos žvilgsnis stiklinis, išraiška nekalta kaip tarpininkės, kuri gali pasišiaušti, kad tik

jai brangiau užmokėtų, o šiaip įmanytų viską padaryti savo būviui pagerinti – net išduoti Žoržą ar Pišgriu, jei tik Žoržą ar Pišgriu dar būtų galima išduoti. Ir betgi ji *iš esmės gera moteris*, sako pensiono gyventojai, kurie laiko ją neturtinga gir-dėdami, kaip ji vaitoja ir kosti lygiai kaip ir jie. Kas yra buvęs ponas Vokė? Ji niekad nekalbėdavo apie velionį. Kokiu būdu jis prarado savo turtą? „Nelaimės prispaudė“, – sakydavo ji. Jis blogas buvęs jai, nieko daugiau nepalikęs, kaip tik akis verk-ti, šitą namą gyventi ir teisę nieko neužjausti, nes, sakydavo, ji pati iškentėjusi visa, kas tik gyvenime galima iškentėti. Išgir-dusi savo ponią trypinėjant, storulė Silvija, virėja, skubėdavo paduoti pusryčius pensiono gyventojams.

Valgytojai pašaliečiai paprastai ateidavo tik pietų, kurie kaštavo trisdešimt frankų mėnesiui. Tuo metu, kai prasideda ši istorija, nuolatinį pensiono gyventojų buvo septynetas. An-trame aukšte buvo du geriausi viso namo butai. Ponia Vokė gy-veno prastesniajame, o antrame buvo įsikūrusi ponia Kutiur, Prancūzijos Respublikos komisaro išdininko našlė. Su ja kar-tu gyveno visai jauna mergaitė, vardu Viktorina Tajfer, kuriai ponia Kutiur atstojo motiną. Abi šios moterys už išlaikymą mokėjo ligi aštuoniolikos šimtų frankų per metus. Dviejuose trečiojo aukšto butuose gyveno – viename senukas, pavarde Puarė, kitame kokių keturių dešimčių metų vyriškis, kuris dėvėjo juodą peruką, dažėsi žandeną, sakėsi kitados buvęs pirklys ir vadinosi ponas Votrenas. Ketvirtajame aukšte buvo keturi kambariai, kurių du nuomojo: vieną – sena pana, pavar-de Mišono, antrą – buvęs vermišelių, makaronų ir krakmolo

fabrikantas, kuris leido save vadinti tėvu Gorijo. Kiti du kambariai buvo skirti praskrendantiems paukščiams, tai yra tiems neturtingiems studentams, kurie, kaip tėvas Gorijo ir panelė Mišono, neįstengdavo už maistą ir kambarį mokėti daugiau kaip keturiasdešimt penkis frankus per mėnesį, nors ponias Vokė jų nemėgo ir priimdavo tik tada, kai geresnių negaudavo: jie suvalgo per daug duonos. Tuo metu vienas tų kambarių priklausė jaunam vyrui, atvažiavusiam į Paryžių iš Angulemo studijuoti teisės, kurio gausi šeima turėdavo kietai susispausti, kad galėtų jam siųsti po dvylika šimtų frankų per metus. Eugenijus de Rastinjakas – taip jis vadinosi – buvo vienas tų jaunuolių, kurie, vargo verčiami dirbti, iš mažens supranta, kiek daug iš jų laukia tėvai, ir kurie ruošia sau gražią ateitį jau skaičiuodami, kiek galės pasiekti savo studijomis, ir derindami jas iš anksto su būsimais visuomeniniais sąjudžiais, kad galėtų jais pirmieji pasinaudoti. Jei ne retas jaunuolio pastabumas ir miklumas, kuriuo jis įsigavo į Paryžiaus salonus, tai ši apysaka nebūtų nuspalvinta tais tikrovės tonais, už kuriuos ji pirmiausia turės būti dėkinga jo įžvalgumui ir jo aistringam troškimui įsismelkti į vieno šiurpaus likimo paslaptis, kurias rūpestingai dangstė tiek to likimo kūrėjai, tiek ir jo auka.

Viršum ketvirtojo aukšto buvo pastogė baltiniams džiauti ir dvi mansardos, kur miegodavo samdinyš berniokas, vardu Kristofas, ir storoji virėja Silvija. Be septynių minėtų pensiono gyventojų, ponias Vokė kasmet turėdavo kokius aštuonis teisės ar medicinos studentus ir dar du tris nuolatinius valgytojus, tame pat kvartale gyvenančius, kurie ateidavo tik pietauti.

Pietų metu valgomajame susėsdavo aštuoniolika žmonių, o galėjo tilpti dvidešimt, bet iš ryto ten būdavo tik septyni gyventojai, kurių draugė, kai pusryčiaudavo, atrodydavo tartum viena šeimyna. Visi jie sueidavo tik šlepetėmis apsiavę, nesivaržydami dalydavosi pastabomis apie ateinančių valgytojų apdarą ir elgesį ir apie vakar vakaro įvykius, atvirai šnekėdamiesi kaip bičiuliai. Šis septynetas buvo ponios Vokė vaikai lepūnėliai, kuriems ji astronomiškai tiksliai atsverdavo savo dėmesį ir rūpinimąsi pagal tai, kiek kuris mokėdavo už išlaikymą. Toks žmogaus vertės supratimas buvo taikomas visoms šioms atsitiktinai susibūrusioms būtybėms. Abu trečiojo aukšto gyventojai mokėjo tik septyniasdešimt du frankus per mėnesį. Toks pigumas, įmanomas vien Sen Marso priemiestyje, tarp Burbo ir Salpetrijero, – tik ponia Kutiur čia buvo išimtis, – bylojo, kad šiuos pensiono gyventojus turi slėgti labiau ar mažiau regimas skurdas. Jų nudružęs apdaras atrodė toks pat skurdus kaip ir namo vidus. Vyrai nešiojo nebepermanomos spalvos švarkus, batus, kokie pasiturinčiųjų kvartaluose paprastai metami lauk, išsityrusius baltinius – žodžiu, drabužius, kurie vos vos besilaikė. Moterų suknelės išėjusios iš mados, dažytos perdažytos, mezginiai suadyti, pirštinės nuo nešiojimo nusiblizginusios, apykaklaitės parudusios, skarelės apibrizgusios. Nors ir taip prastai apsirengę, jie patys beveik visi buvo tvirto kūno sudėjimo, gerai atlaikę gyvenimo audras, jų veidai šalti, rūstūs, nublukę kaip tie, kuriuos matome senose monetose. Suvytusios burnos ginkluotos godžiais dantimis. Galėjai nujausti, jog tie gyventojai yra tiesioginiai buvusių ar dar tebevykstančių

dramų dalyviai; ne tų dramų, kurios vaidinamos rampų šviesoje, tarp nutapytų drobių, bet dramų gyvų ir nebylių, dramų šaltų, tvilkinančių širdį ir niekada nesibaigiančių.

Senoji panelė Mišono savo pavargusioms akims pridengti nešiodavo ant žalvarinės vielelės nešvarų žalios taftos priekaktį, kuris galėjo išgąsdinti net patį gailestingumo angelą. Jos skara su retais, išsipašiusiais kutais atrodė uždžiauta ant griaučių – tiek jos kūnas buvo išsekęs. Kokios rūgštys galėjo išėsti tos būtybės moteriškas formas? Jos, matyt, būta gražaus veido ir dailaus sudėjimo. Ar čia kaltas ištvirkimas, didelis sielvartas, godulys? Gal ji karštai mylėjusi? Ar ji yra prekiavusi tualetu reikmenimis, ar buvusi paprasta kurtizanė? Gal senatve, kurios baidėsi praeiviai, ji mokėjo už audringos jaunystės pasisekimus ir malonumus, kurie tada griūte ant jos griuvo? Nuo bespalvio jos žvilgsnio imdavo šiurpas, visa jos sulinkusi figūra tarytum grasino. Jos spiegiantis balsas buvo lyg žiogo čirškimas krūmynuose žiemai artėjant. Ji sakydavosi slaugiusi vieną seną, pūslės uždegimu sergantį poną, kuriuo vaikai nesirūpinę manydami, kad jis nebeturįs pinigų. Tas senis testamentu jai paskyręs po tūkstantį frankų metinės rentos ligi gyvos galvos, o jo įpėdiniai šį palikimą nuolat ginčiją ir visaip ją šmeižia. Aistrų audros sudarkytame jos veide dar buvo šiokių tokių skaistumo ir dailumo pėdsakų, iš kurių galėjai numanyti, kad kūnas dar išsaugojo kiek grožio likučių.

Ponas Puarė buvo savotiškas automatas. Žmonės, pamatę jį slenkantį lyg pilką šešėlį kuria Botanikos sodo alėja, užsidėjusį seną, suplotą kepurę, vos nulaikantį rankoje lazda su

pageltonijusio dramblio kaulo bumbulu, vilkintį išblukusiu švarku su besiplaikstančiais skvermais, vos dengiančiais bemaž dykas kelnes, mėlynomis kojinėmis aptemptom kojom, kurios virpėjo it girtam, su nešvaria balta liemene ir storo suglamžyto muslino žabo, prastai suderintu su kaklaraiščiu, užnertu ant kalakuto kaklo, – daugelis klausdavo save, ar tas kiniškas šešėlis iš tikrųjų priklauso drąsiajai Jafeto sūnų rasei, sklandančiai po Italų bulvarą. Koks darbas galėjo jį taip sukūprinti? Kokia aistra paženklino jo gumbuotą veidą, kuris ir karikatūroje atrodytų kaip tikrovės iškraipymas? Kuo jis yra buvęs? Gal tarnavo Teisingumo ministerijoje, tame skyriuje, kur budeliai siunčia sąskaitas už juodas marškas tėvažudžiams, už pjuvenas pintinėms ir už virveles giljotinos peiliams? O gal jis yra buvęs skerdyklos priėmėjas arba sanitarijos inspektoriaus padėjėjas? Šiaip ar taip, šis žmogus atrodė esąs vienas asilų didžiajame mūsų visuomenės malūne, vienas tų Paryžiaus Ratonų, kurie nė pažinti nepažįsta savo Bertranų, lyg ir koks kuolas, apie kurį sukasi viešojo nedalia arba viešojo niekšybė; pagaliau vienas tų žmonių, apie kuriuos sakoma: „O vis dėlto reikia ir tokių!“ Gražiajam Paryžiui nerūpi šie fizinių ar moralinių skausmų nublyškinti veidai. Bet Paryžius yra tikras okeanas. Meskite į jį svambalą – jūs niekada neišmatuosite jo gylio. Išlandykite jį, aprašykite jį; kad ir kažkaip kruopščiai jūs jį išlandysite ir aprašysite, kad ir kažkiek būtų uolių šios jūros tyrinėtojų, vis tiek čia dar pasitaisyks neužseitų vietų, nežinomų landynių, gėlių, perlų, pabaisų, negirdėtų neregėtų daiktų, kurių nebuvo užtikę literatūriniai narūnai. Vokė namai buvo viena tokių įdomių pabaisų.

Du asmenys griežtai skyrėsi nuo visų kitų pensiono gyventojų ir ateinančių valgytojų. Nors Viktorina Tajfer buvo ligūstai išblyškusi kaip tos jaunos mergaitės, kurios serga mažakraujyste, ir nuolatiniu liūdesiu, nedrąsa, skurdžia ir trapią savo išvaizda visiškai tiko prie bendro skausmo, sudarančio šio paveikslą foną, betgi jos veidas buvo nesenas, o judesiai ir balsas gyvi. Ši jauna nelaiminga būtybė buvo kaip medelis pageltusiais lapais, ką tik pasodintas netinkamoje dirvoje. Jos rusvas veidas, geltoni, kiek rausvi plaukai, per daug lieknas liemuo teikė jai grakštumo, kurio šiuolaikiniai poetai randa viduramžių statulose. Jos tamsiai pilkos akys švytėjo švelnumu ir krikščionišku nuolankumu. Po jos prastu, nebrangiu apdaru ryškėjo jaunos formos. Palyginti su visa aplinka, ji buvo graži. Jausdamasi laiminga, ji būtų atrodžiusi tiesiog žavi, nes laimė yra moterų poezija, lygiai kaip drabužiai yra jų gražna. Jei puotos džiaugsmas būtų nušvietęs jos blyškų veidelį, jei ištaigaus gyvenimo malonumai būtų pripildę, nurausvinę tuos jau kiek įdubusius skruostus, jei meilė būtų uždegusi jos liūdnas akis, Viktorina būtų galėjusi varžytis su pačiomis gražiosiomis mergaitėmis. Jai trūko kaip tik to, kas antrą kartą sukuria moterį, – gražių drabužių ir meilės laiškelį. Jos istorijos apščiai užtektų ištisai knygai. Jos tėvas tarėsi turįs pagrindo nepripažinti jos savo dukterimi, atsisakė ją laikyti savo namuose, duodavo jai tik šešis šimtus frankų metams ir taip sutvarkė savo turtą, kad galėtų viską palikti savo sūnui. Ponia Kutiur, tolima Viktorinos motinos giminaitė, pas kurią toji nusikrausė numirti iš didžiausio sielvarto, pasiėmė globoti našlaitę kaip

Skaitykite likusius
332 iš **352** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

„Mes visi esame Tėvo Gorijo vaikai.“

– Felicien Marceau

Ponios Vokė pensione keistai susipina trijų žmonių gyvenimai. Prie vieno stalo atsiduria perspektyvus jaunuolis, trokštantis atsidurti aukštuosiuose visuomenės sluoksniuose, Eugenijus Rastinjakas, besislapstantis nusikaltėlis, juodosios Paryžiaus pusės žinovas Votrenas ir bankrutavęs makaronų fabriko savininkas Gorijo.

Moterys, kurioms Gorijo siunčia paskutinius prabangos likučius, pasirodo esančios visai ne kekšės, o už kilmingų ir turtingų vyrų ištekėjusios Gorijo dukterys. Tėvo meilė besąlygiška, pasiaukojanti – jam tereikia žinoti, kad dukterims viskas gerai. Tada ir jam gerai. Tačiau ar tikrai? Tėvas Gorijo perka savo dukterų meilę pinigais, o kai jų nebeteri, dukros staiga pradingsta – nebėra kam slaugyti jo susirgusio. Pasipiktinęs tokiu elgesiu Rastinjakas imasi ieškoti teisybės. Kodėl dukterys nelanko miršančio tėvo, kodėl užtrenkė jam duris? Votreno padedamas Rastinjakas greitai sužino, kokia iškilimo visuomenėje kaina, ir pats nejučia padeda ant svarstyklių sąžinę ir norą bet kokia kaina iškilti...

Neretai prancūziškuoju Dostojevskiu vadinamas **Honoré de Balzacas** daugumą savo kūrinių sujungė į ciklą „Žmogiškoji komedija“, kurio pagrindu laikomas romanas „Tėvas Gorijo“. Tuo jis norėjo pabrėžti savo kūrinių realistiškumą ir ironišką požiūrį į to laikotarpio visuomenę, kuri visada buvo pagrindinis jo kūrinių objektas. „Tėvą Gorijo“ privaloma perskaityti mokykloje, tačiau skaitomas subrendusio, vaikų turinčio žmogaus akimis, šis kūrinys suprantamas kitaip...

LAIKUI NEPAVALDUS ŠEDEVRAS APIE ŽMONIŲ GODUMĄ IR IŠDAVYSTĘ

Jeigu jums patiko tokie romanai kaip „Forsaitų saga“ ar „Broliai Karamazovai“, privalote perskaityti ir romaną „Tėvas Gorijo“.

OBUOLYS

nuo 2004

#obuolys.lt

ISBN 978-609-484-447-8

9 786094 844478

www.obuolys.lt

Knygos pigiau, įdomybės ir ištraukos nemokamai

KITI FORMATAI:

klauzykla.lt

Audio
knyga

Elektroninė
knyga

Vinielo detalės: © Skaitantis
Skaitantis žmogus yra gražus